

Тетяна САЛІВОН,

учитель української мови й літератури,
зарубіжної літератури Ніжинської гімназії № 5
Ніжинської міської ради

ЧИТАЄМО ІЗ ЗАХОПЛЕННЯМ: ЯК ЗРОБИТИ УРОКИ ЛІТЕРАТУРИ ЦІКАВИМИ ДЛЯ ПОКОЛІННЯ Z

Сучасні підлітки живуть у світі цифрових технологій, швидкої комунікації та візуального контенту. Традиційні методи викладання літератури часто не відповідають їхньому очікуванню, що інколи призводить до зниження інтересу до читання художніх творів. Завдання сучасного вчителя – знайти підходи, які максимально зроблять уроки літератури цікавими, інтерактивними та ефективними.

Учні сучасного покоління часто мають такі особливості:

- **кліпове мислення** (діти звикли до швидкого сприйняття інформації у вигляді коротких текстів, відео, мемів тощо; додамо ще перевагу візуального контенту над великими текстами);
- **цифрова залежність** (часто в учнів у пріоритеті смартфони, соціальні мережі та ігри, а не традиційне читання);
- **потреба в емоційному залученні** (підлітки краще сприймають матеріал, якщо вони можуть співпереживати героям або бачать зв'язок із власним життям).

Зважаючи на ці особливості, сучасний учитель має адаптувати методику викладання літератури, впроваджуючи інноваційні підходи. Серед них особливе значення мають інтерактивні методи навчання, які активно застосовують учителі української літератури.

1. Гейміфікація уроків.

Застосування ігрових технік у навчанні сприяють мотивації учнів. Елементи гейміфікації можуть включати:

– *квести* – учні отримують завдання, виконують їх; так відбувається своєрідне знайомство з твором (наприклад, пошук цитат, характеристика персонажів, розгадування загадок);

– *літературні бої* – порівняння героїв, аналіз їхніх вчинків через дебати;

– *система балів та нагород* – за активну участь учні отримують бонуси або символічні винагороди.

2. Використання сучасних технологій.

Сучасні технології відкривають нові можливості для викладання літератури:

– *доповнена реальність (AR)* – перегляд 3D-ілюстрацій персонажів або сцен із творів через мобільні додатки для легшого запам'ятовування інформації;

– *подкасти та аудіокниги* – учні можуть слухати у виконанні професійних дикторів або навіть самостійно записувати власні інтерпретації для кращого сприйняття тексту;

– *онлайн-тести та вікторини (Kahoot!, Quizizz, LearningApps)* – для закріплення знань у цікавій формі;

– *створення фанфіків і альтернативних кінцівок* – написання власних версій фіналу твору для розвитку креативного мислення.

3. Методи особистісно орієнтованого навчання.

Порівняння творів із сучасністю – обговорення, як би поведився той чи інший герой у наш час, що змінилося в сюжеті тощо.

Рольові ігри та театралізація – учні можуть розігравати сцени з творів або створювати мініспектаклі.

Персоналізоване читання – завдання на аналіз: як твір вплинув на читача; що кожен із учнів побачив у тексті й узяв особисто для себе тощо.

4. Проєктна діяльність.

Залучення учнів до створення власних проєктів дозволяє поглибити знання та розвинути критичне мислення:

– *створення буктрейлерів* – коротких відеопрезентацій про книжки;

– *літературні блоги та сторінки в соцмережах* (учні пишуть огляди творів у форматах TikTok, Instagram або YouTube);

– *віртуальні екскурсії* (дослідження біографій письменників через онлайн-карти, інтерактивні музеї).

Усе ж теоретичні підходи до зацікавлення учнів читанням мають особливе значення, коли знаходять своє втілення в реальному освітньому процесі. Пропонуємо ознайомитися з деякими напрацюваннями семикласників *Ніжинської гімназії № 5* і побачити, як реалізувалася наша теорія на практиці.

Завдання 1. Напишіть для однокласників рекламу про твори Ліни Костенко «Дощ полив...» і «Кольорові миші».

Відповідь учня.

📖 Увага, друзі! Пропонуємо захопливі вірші Ліни Костенко, які варто прочитати!

🗨️ Ви коли-небудь задумувалися, що може статися, якщо люди повірять у дивні вигадки? Тоді вірш «*Кольорові миші*» – саме для вас! Це не просто історія, а справжня загадка про дівчину, яку звинуватили в чаклунстві. Але чи справді вона була такою? Чи це лише людські страхи та заздрість? ☐

☁️ А якщо вам подобається спостерігати за дощем і ловити моменти натхнення, то вірш «*Дощ полив...*» створить для вас справжню атмосферу літнього дощу, свіжого повітря та природи, що оживає після зливи. Ви відчуєте цю теплу краплю на своїй шкірі! 🌧️💧

📖 Читайте, відчувайте, думайте! Ваша Ліна Костенко.

Завдання 2. Напишіть допис для інстаграму про вивчення поезії Василя Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина?».

Відповідь учениці.

📣 Семикласники, стоп! У нас важлива новина! 📌

Сьогодні на уроці літератури ми відкрили для себе щось справді круте – вірш, який заряджає на життя! 🌟

💬 «*Ти знаєш, що ти – людина?*» – це про те, що кожен з нас – унікальний!

🌟 Цей вірш читається на одному диханні, а запам'ятовується ще швидше! 📄 Хто вже вивчив? Пишіть у коментарях, який рядок зачепив вас найбільше! 📄👍

#ТиЗнаєшЩоТиЛюдина #ВасильСимоненко #КрутаЛітература #7Клас #ЦінуйЖиття

Завдання 3. Напишіть подкаст про повість «Аргонавти» Степана Процюка.

Відповідь учнів (груповий проєкт).

🎧 Подкаст «Книжковий бум». Сьогодні говоримо про «Аргонавтів» Степана Процюка!

🎧 Привіт усім книголюбам! Це [ім'я ведучого, тобто учня], і сьогодні я розповім вам про книгу, яка не залишає байдужими – «*Аргонавти*» **Степана Процюка**. Якщо ви ще не читали – саме час! Знаєте, вона варта уваги! 📌

💡 Отже, що тут цікавого? Це вже третя історія про Марійку та Костика – двох підлітків, які шукають відповіді на важливі питання: що таке перше кохання? чи можна бути справжнім другом? чому люди мріють?

📖 А ще тут є міфи! Ви чули про аргонавтів – тих самих сміливців, що шукали *золоте руно*? Ця давня історія тісно переплетена з життям наших героїв. Адже в кожного з нас є свій шлях, свої випробування та свої мрії, заради яких варто ризикувати.

☺ *Чому цей твір не можна прогавити?*

Тут багато справжніх почуттів: перше кохання, ревності, дружба й навіть докори сумління, а це найстрашніше покарання...

У творі є історія про хлопчика й дівчинку, загадкові пісні, віщі сні – і все це створює дуже круту атмосферу! ✨

Через долю героїв автор говорить про проблеми сучасного світу: заробітчанство, вплив грошей на людину, пошуки щастя.

! Головна ідея книги – людина повинна навчитися любити. І не просто закохуватися, а цінувати друзів, сім'ю, мрії і своє життя.

✍️ *Тож мій вердикт: «Аргонавти» – це не просто підліткова історія, це справжнє дослідження людської душі!* 📖 Хто вже читав – напишіть про свої враження. Хто ще ні – обов'язково прочитайте!

Завдання 4. Створіть буктрейлер до книги «Неймовірні пригоди Івана Сили» Олександра Гавроша.

Відповідь учня.

📖 Буктрейлер до книги «Неймовірні пригоди Івана Сили».

(Динамічна музика)

Голос за кадром: Уяви собі хлопця, який виріс у маленькому селі... Його сила вражала всіх, але він навіть не здогадувався, що одного дня стане легендою!

(Кадри: просто сільське життя, хлопець підіймає важку колоду, усміхається).

Голос за кадром: Іван Сила – найдужча людина світу! Він об'їздив пів планети, переміг у сотнях змагань і здобув славу, про яку мріють тисячі!

(Кадри: арена цирку, натовп скандує ім'я, Іван підіймає автомобіль, бореться із суперниками).

Але...

Підступні вороги.

Несправедливість.

Зрада друзів.

(Кадри: таємничий лиходій змовляється проти Івана, підлість за фігурками цирку, підстави та переешкоди).

Голос за кадром: Чи може Іван Сила вистояти? Чи переможе він не лише в рингу, а й у житті?

(Кадри: Іван стискає кулаки, готується до вирішального випробування).

Пригоди, небезпеки, справжня дружба та сила духу – у книзі «Неймовірні пригоди Івана Сили»!

Читайте, щоб знати, як українець підкорив світ! 🧡

🎬 У книгарнях та бібліотеках уже зараз! 📖

Як бачимо, існує безліч підходів, які допомагають зацікавити учнів читанням, і кожен із них має свої особливості та переваги. Використання інтерактивних технологій, рольових ігор, творчих завдань або міждисциплінарних зв'язків може суттєво підвищити мотивацію школярів до освоєння літератури. Важливо не лише знати ці методи, а й сміливо впроваджувати їх у навчальний процес, адаптуючи до потреб конкретного класу. Експериментування з широкими підходами дозволяє знайти оптимальні рішення, які найбільше відгукуються учням. Головне – не зупинятися в пошуках і постійно відкривати нові способи зробити читання цікавим і змістовним.

Пам'ятаймо: завдання вчителя – не лише передати знання, а й зробити літературу захопливою і важливою для кожного учня.